

Věc C-340/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

24. července 2020

Předkládající soud:

Cour de cassation (Francie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

10. července 2020

Žalobkyně:

Bank Sepah

Žalované:

Overseas Financial Limited

Oaktree Finance Limited

I. Předmět sporu a údaje o něm

- 1 V souladu s rezolucí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1737 (2006) ze dne 23. prosince 2006 stanovil společný postoj Rady 2007/140/SZBP ze dne 27. února 2007 některá omezující opatření vůči Íránu, a to včetně zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů osob a subjektů, které se podílely na činnostech Íránu spojených s obohacováním, přepracováním či těžkou vodou anebo s vývojem nosičů jaderných zbraní ze strany Íránu nebo byly s těmito činnostmi přímo spojeny nebo je podporovaly. Tato opatření byla v Unii provedena nařízením Rady (ES) č. 423/2007 ze dne 19. dubna 2007.
- 2 V rezoluci č. 1747 (2007) ze dne 24. března 2007 Rada bezpečnosti označila společnost Bank Sepah jako jeden ze „subjektů podílejících se na [iránském] jaderném programu nebo programu na výrobu balistických střel“, na něž se mělo vztahovat opatření spočívající ve zmrazení aktiv. Tato rezoluce byla do unijního práva provedena nařízením Komise (ES) č. 441/2007 ze dne 20. dubna 2007,

kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 423/2007 a které vstoupilo v platnost dne 21. dubna 2007.

- 3 Rozsudkem ze dne 26. dubna 2007, který se stal konečným, cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) uložil Bank Sepah, aby společnosti Overseas Financial Limited (dále jen „společnost Overseas Financial“) zaplatila v eurech ekvivalent částky 2 500 000 USD a aby společnosti Oaktree Finance Limited (dále jen „společnost Oaktree Finance“) zaplatila v eurech ekvivalent částky 1 500 000 USD spolu s úroky v zákonné sazbě ode dne vydání tohoto rozsudku.
- 4 Dne 17. ledna 2016 Rada bezpečnosti vyškrtla Bank Sepah ze seznamu osob a subjektů, na něž se vztahují omezující opatření vůči Íránu. Toto rozhodnutí bylo do unijního práva provedeno prováděcím nařízením Rady (EU) 2016/74 ze dne 22. ledna 2016, které vstoupilo v platnost dne 23. ledna 2016.
- 5 Dne 17. května 2016 byly na základě žádosti společností Overseas Financial a Oaktree Finance vydány platební rozkazy za účelem provedení exekučního prodeje ve vztahu k Bank Sepah.
- 6 Dne 5. července 2016 tyto společnosti požádaly o nucený výkon rozhodnutí ve vztahu k Bank Sepah prostřednictvím převzetí pohledávky a obstavení práv společníků a cenných papírů ze strany společnosti Société générale.
- 7 Ve dnech 13. června a 15. července 2016 podala Bank Sepah proti společnostem Overseas Financial a Oaktree Finance žaloby u soudu příslušného pro vykonávací řízení, kterými tato opatření k nucenému výkonu rozhodnutí napadla.
- 8 Proti rozhodnutí soudu příslušného pro vykonávací řízení bylo podáno odvolání, o němž cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) rozhodl rozsudkem ze dne 8. března 2018.
- 9 Bank Sepah na jedné straně a společnosti Overseas Financial et Oaktree Finance na straně druhé podaly proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek. Řízení o těchto kasačních opravných prostředcích evidovaných pod čísly B 18-18542 a G 18-21.814 byla z důvodu jejich vzájemné souvislosti spojena.

II. Dotčená ustanovení

Nařízení Rady (ES) č. 423/2007 ze dne 19. dubna 2007 o omezujících opatřeních vůči Íránu

- 10 Článek 1 písm. h) a j) nařízení č. 423/2007 stanoví:

„Pouze pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

h) ‚zmrazením finančních prostředků‘ zabránění veškerému pohybu, převodu, změně, využití finančních prostředků, přístupu k nim či nakládání s nimi jakýmkoli způsobem, v důsledku čehož by mohlo dojít ke změně jejich objemu, množství, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia;

[...]

j) ‚zmrazením hospodářských zdrojů‘ zabránění v jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména prodejem, pronájemem nebo zastavením; [...]

11 Článek 7 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„1. Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které náležejí fyzickým či právnickým osobám, subjektům či orgánům uvedeným v příloze IV nebo které tyto osoby, subjekty nebo orgány vlastní, drží, nebo ovládají. Příloha IV zahrnuje osoby, subjekty a orgány určené Radou bezpečnosti Organizace spojených národů nebo Výborem pro sankce v souladu s odstavcem 12 rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1737 (2006). [...]

Nařízení Rady (EU) č. 961/2010 ze dne 25. října 2010, o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení nařízení (ES) č. 423/2007

12 Článek 1 písm. h) a i) nařízení č. 961/2010 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

h) ‚zmrazením hospodářských zdrojů‘ zabránění jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména prodejem, pronájemem nebo zastavením;

i) ‚zmrazením finančních prostředků‘ zabránění jakémukoli pohybu, převodu, přeměně, použití finančních prostředků, přístupu k nim nebo zacházení s nimi jakýmkoli způsobem, který by vedl k jakékoli změně jejich objemu, výše, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia; [...]

13 Článek 16 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„1. Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří osobám, subjektům a orgánům uvedeným v příloze VII nebo které jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány. Příloha VII obsahuje seznam osob, subjektů a orgánů určených Radou bezpečnosti OSN nebo Výborem pro sankce v souladu s odstavcem 12 rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1737 (2006), s

odstavcem 7 rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1803 (2008) nebo s odstavci 11, 12 nebo 19 rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1929 (2010). [...]"

Nařízení Rady (EU) č. 267/2012 ze dne 23. března 2012 o omezujících opatřeních vůči Íránu a o zrušení nařízení (EU) č. 961/2010

14 Článek 1 písm. j) a k) nařízení č. 267/2012 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

j) ‚zmrazením hospodářských zdrojů‘ zabránění jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména prodejem, pronájemem nebo zastavením;

k) ‚zmrazením finančních prostředků‘ zabránění jakémukoli pohybu, převodu, přeměně, použití finančních prostředků, přístupu k nim nebo zacházení s nimi jakýmkoli způsobem, který by vedl k jakékoli změně jejich objemu, výše, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia; [...]"

15 Článek 23 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„1. Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které patří osobám, subjektům a orgánům uvedeným v příloze VIII nebo které jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány. Příloha VIII obsahuje seznam osob, subjektů a orgánů určených Radou bezpečnosti OSN nebo Výborem pro sankce v souladu s odstavcem 12 rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1737 (2006), s odstavcem 7 rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1803 (2008) nebo s odstavci 11, 12 nebo 19 rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1929 (2010). [...]"

III. Důvody uplatněné Bank Sepah na podporu jejího kasačního opravného prostředku č. B 18-18542

16 Napadeným rozsudek byly zejména zamítnuty návrhy Bank Sepah znějící zprv na to, aby bylo pozastaveno nabíhání úroků z důvodu zásahu vyšší moci, a zadruhé na to, aby bylo upuštěno od navýšení zákonné úrokové sazby, které stanoví článek L. 313-3 code monétaire et financier (měnový a finanční zákoník) pro případ soudního rozhodnutí znějícího na peněžité plnění.

17 Bank Sepah se na podporu svého kasačního opravného prostředku dovolává prvního důvodu, který vychází z toho, že zmrazení jejích aktiv představovalo z hlediska francouzského práva případ vyšší moci, který jí bránil v plnění platební povinnosti a společnosti Overseas Financial a Oaktree Finance od ní v jeho důsledku nemohly přijmout žádnou platbu.

- 18 Bank Sepah podpůrně uplatňuje i druhý důvod kasačního opravného prostředku, který vychází z porušení článku L. 313-3 měnového a finančního zákoníku.

IV. Jediný důvod uplatňovaný společnostmi Overseas Financial a Oaktree Finance na podporu jejich kasačního opravného prostředku č. G 18-21.814

- 19 V napadeném rozsudku bylo zejména rozhodnuto, že úroky požadované společnostmi Overseas Financial a Oaktree Finance za období před 17. květnem 2011 jsou promlčeny, protože tyto společnosti se nemohou dovolávat žádného důvodu přerušení běhu promlčecí lhůty a samy neučinily žádný úkon, který by běh promlčecí lhůty přerušoval, ačkoliv tak učinit mohly, jelikož „nic [jim] nebránilo přistoupit – byť jen preventivně – k exekčním opatřením ve vztahu k aktivům nebo nedobytné pohledávce, přičemž nedobytnost pohledávky by jen pozastavila účinek vyčlenění, který by měl případný výkon rozhodnutí prostřednictvím převzetí pohledávky“.
- 20 Společnosti Overseas Financial a Oaktree Finance na podporu svého kasačního opravného prostředku uplatňují jediný důvod, který vychází mimo jiné z porušení článků 1 a 7 nařízení č. 423/2007, převzatých do článků 1 a 17 nařízení č. 961/2010.
- 21 Společnosti Overseas Financial a Oaktree Finance tvrdí, že promlčecí doba neběží ve vztahu k někomu, kdo nemůže jednat v důsledku překážky vyplývající z právního předpisu, a že právní předpis, kterým se zmrazují finanční prostředky, brání věřiteli osoby, na kterou se takové opatření vztahuje, v tom, aby podal v souvislosti se zmrazenými finančními prostředky návrh na výkon, třebaže jen za účelem zajištění pohledávky. Jakýmkoliv zajišťovacím opatřením podle jejich názoru dochází k přeměně finančních prostředků, která má za následek změnu jejich určení. Tuto překážku plynoucí z právního předpisu kromě toho dokládá rozhodnutí ministre de l'Économie (ministr hospodářství), který těmto společnostem odmítl udělit povolení k uvolnění finančních prostředků Bank Sepah vyžadované v článku 8 nařízení č. 423/2007 a poté v článku 17 nařízení č. 961/2010.

V. Posouzení provedené Cour de cassation (Kasační soud)

K prvnímu důvodu uplatněnému Bank Sepah na podporu kasačního opravného prostředku č. B 18-18.542, který vychází z toho, že v dané věci jde o případ vyšší moci

- 22 Cour de cassation (Kasační soud) připomíná, že zmrazení aktiv osoby nebo subjektu, na které se toto opatření vztahuje v důsledku jejich činností, případ vyšší moci pro osobu nebo subjekt, které jsou jím dotčeny, nepředstavuje, neboť nemá vnější povahu.

- 23 Cour de cassation (Kasační soud) usoudil, že nemožnost splnit platební povinnost, které se Bank Sepah dovolává, nevyplývá z okolností, která nesouvisí s její činností, a v důsledku toho první důvod kasačního opravného prostředku uplatňovaný posledně uvedenou zamítá.

K jedinému důvodu uplatněnému společnostmi Overseas Financial a Oaktree Finance na podporu kasačního opravného prostředku č. G° 18-21.814

- 24 Cour de cassation (Kasační soud) je toho názoru, že výsledek sporu závisí na tom, zda společnosti Overseas Financial a Oaktree Finance mohly přerušit běh promlčecí lhůty na základě podání návrhu na vydání zajišťovacího opatření nebo na nucený výkon v souvislosti se zmrazenými aktivy Bank Sepah.
- 25 Cour de cassation (Kasační soud) uvádí, že nařízení č. 423/2007, č. 961/2010 a č. 267/2012 neobsahují žádné ustanovení, které by věřiteli výslovně zakazovalo podat ve vztahu ke zmrazenému majetku svého dlužníka návrh na vydání zajišťovacího opatření nebo na nucený výkon.
- 26 Dále podotýká, že zmrazení finančních prostředků je v těchto nařízeních definováno jako „zabránění jakémukoli pohybu, převodu, přeměně, použití finančních prostředků, přístupu k nim nebo zacházení s nimi jakýmkoli způsobem, který by vedl k jakékoli změně jejich objemu, výše, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia“, a zmrazení hospodářských zdrojů je v nich definováno jako „zabránění jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména prodejem, pronájmem nebo zastavením“.
- 27 Cour de cassation (Kasační soud) má s ohledem na tyto definice za to, že pokud jde o zmrazené finanční prostředky, zakázán je podle všeho pouze „jak[ýkoliv] pohyb[...], převod[...], přeměn[a], použití finančních prostředků, přístup[...] k nim nebo zacházení s nimi jakýmkoli způsobem, který by vedl k jakékoli změně jejich objemu, výše, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia“, a pokud jde o hospodářské zdroje, zakázáno je podle všeho pouze „jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména prodejem, pronájmem nebo zastavením“.
- 28 Cour de cassation (Kasační soud) má tudíž za to, že nelze vyloučit, aby byla na zmrazená aktiva uplatněna opatření, na která se nevztahuje žádný z těchto zákazů.
- 29 Cour de cassation (Kasační soud) má kromě toho za to, že opatření, která vedou k vynětí určitého majetku z vlastnictví dlužníka (účinek vyčlenění), mohou být na zmrazená aktiva pravděpodobně uplatněna pouze s předchozím povolením příslušného vnitrostátního orgánu a výlučně v případech uvedených v člancích 8 až 10 nařízení č. 423/2007, v člancích 17 až 19 nařízení č. 961/2010 a konečně v člancích 24 až 28 nařízení č. 267/2012.

- 30 Vystává tedy otázka, zda lze bez předchozího povolení na zmrazená aktiva uplatnit opatření, která takový účinek vyčlenění nemají. Těmito opatřeními jsou zástavní právo a obstavení majetku, která představují zajišťovací opatření.
- 31 Zástavní právo účinek vyčlenění nemá bez ohledu na to, zda je zřízeno k nemovitosti (hypotéka), k obchodnímu majetku nebo k obchodním podílům či cenným papírům (zastavení). Jeho jediným důsledkem je to, že v případě převodu majetku a práv, k nimž je zástavní právo zřízeno, musí být zajištěná pohledávka uspokojena přednostně z ceny, za níž k převodu došlo.
- 32 Obstavení majetku se může týkat zejména peněžitých pohledávek nebo práv společníků a cenných papírů a účinek vyčlenění nemá. Zajištěný majetek, pohledávky a práva zůstávají majetkem dlužníka.
- 33 Podle článku L. 523-1 code des procédures civiles d'exécution (zákon o civilním vykonávacím řízení) má obstavení pohledávek účinky deponování podle článku 2350 code civil (občanský zákoník), podle kterého platí, že „vklad nebo deponování peněžních částek, směnek nebo cenných papírů nařízené soudem za účelem zajištění má za následek určení ke konkrétnímu účelu a přednostní právo ve smyslu článku 2333“. V článku 2333 téhož zákoníku je uvedeno, že „zastavení je dohoda, kterou zástavce přiznává zástavnímu věřiteli právo na uspokojení jeho pohledávky přednostně před ostatními věřiteli z movitého majetku nebo veškerého hmotného movitého majetku, současného nebo budoucího“.
- 34 Cour de cassation (Kasační soud) si klade otázku, zda taková opatření, ačkoliv nemají účinek vyčlenění, nevedou ke změně „určení“ finančních prostředků, které jsou jejich předmětem, ve smyslu, který má tento výraz v rámci definice pojmu „zmrazení finančních prostředků“.
- 35 Má totiž za to, že čl. 1 písm. h) nařízení č. 423/2007, čl. 1 písm. i) nařízení č. 961/2010 a čl. 1 písm. k) nařízení č. 267/2012 lze vykládat v tom smyslu, že právo na přednostní zaplacení ceny za převod práv společníků nebo cenných papírů, stejně tak jako určení pohledávek ke konkrétnímu účelu a přednostní právo s nimi související, mění určení těchto finančních prostředků.
- 36 V obecnější rovině si klade otázku, zda obstavení majetku a zástavní právo i přesto, že nemají účinek vyčlenění, neumožňují „použití“ finančních prostředků, které jsou jejich předmětem, ve smyslu, který má tento výraz v rámci definice pojmu „zmrazení finančních prostředků“, a „použití“ hospodářských zdrojů, které jsou jejich předmětem, „k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem“ ve smyslu, který má toto slovní spojení v rámci definice pojmu „zmrazení hospodářských zdrojů“.
- 37 Uvedená opatření tomu, kdo je uplatní, zajišťují po zrušení zmrazení přednostní úhradu ze zajištěného majetku, práv a pohledávek. Lze tudíž mít za to, že mohou hospodářský subjekt vést k tomu, aby uzavřel smlouvu s osobou nebo subjektem, jejichž aktiva jsou zmrazena, což by znamenalo, že by tato osoba nebo tento subjekt využíval ekonomické hodnoty svých aktiv kvalifikovaných jako finanční

prostředky anebo by díky ekonomické hodnotě svých aktiv kvalifikovaných jako hospodářské zdroje získal finanční prostředky, zboží nebo služby.

- 38 Cour de cassation (Kasační soud) uvádí, že takové riziko v posuzované věci zřejmě nehrozí, jelikož společnosti Overseas Financial a Oaktree Finance usilují o vymožení pohledávky určené soudním rozhodnutím vydaným po zmrazení aktiv Bank Sepah, jejíž důvod vzniku nikterak nesouvisí s íránským jaderným a balistickým programem a zároveň nastal před přijetím tohoto opatření spočívajícího ve zmrazení finančních prostředků.
- 39 Vystává tedy otázka, zda se má možnost vykonat bez předchozího povolení opatření týkající se zmrazených aktiv posuzovat podle kategorií aktů bez ohledu na zvláštnosti dané věci, nebo zda naopak tyto zvláštnosti lze zohlednit.
- 40 Cour de cassation (Kasační soud) má za to, že odpověď na tyto otázky není zcela jednoznačná, jelikož unijní nařízení v tomto směru neobsahují žádné výslovné ustanovení a Tribunál ani Soudní dvůr zatím neměly příležitost se v tomto ohledu vyjádřit.
- 41 Cour de cassation (Kasační soud) se proto rozhodl, že přeruší řízení ohledně druhého důvodu kasačního opravného prostředku č. B 18-18.542 a ohledně jediného důvodu kasačního opravného prostředku č. G 18-21.814 a předloží Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU.

VI. Předběžné otázky

- 42 Cour de cassation (Kasační soud) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie následující předběžné otázky:
- 1) Musí být čl. 1 písm. h) a j) a čl. 7 odst. 1 nařízení (ES) č. 423/2007, čl. 1 písm. i) a h) a čl. 16 odst. 1 nařízení (EU) č. 961/2010, jakož i čl. 1 písm. k) a j) a čl. 23 odst. 1 nařízení (EU) č. 267/2012 vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby se na zmrazená aktiva bez předchozího povolení vnitrostátního příslušného orgánu uplatnilo opatření, které nemá účinek vyčlenění, jako je zástavní právo nebo obstavení majetku upravené ve francouzském code des procédures civiles d'exécution (zákon o civilním vykonávacím řízení)?
 - 2) Je pro účely odpovědi na první otázku relevantní okolnost, že důvod vzniku pohledávky, která má být vymožena od osoby nebo subjektu, jejichž aktiva jsou zmrazena, nikterak nesouvisí s íránským jaderným a balistickým programem a zároveň nastal před přijetím rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1737 (2006) ze dne 23. prosince 2006?“